

JAARVERSLAG 2023

IT EIBERTSHIEM

WWW.OOIEVAARS.NL

We kunnen het afgelopen jaar in de boeken zetten als een topjaar voor de ooievaars in onze regio. De natte start was gunstig voor de voedselvoorziening en zorgde voor een hoger aantal jongen dan gemiddeld in de afgelopen jaren.

Ook in 2023 hebben we wederom een stimulans gegeven aan biodiversiteit, en een pluim uitgereikt.

Uitgebreid aandacht is er voor het verschijnen boek De Ooievaar.

En de belangstelling voor de ooievaars is nog steeds groeiende. Of het nu op onze website is met alleen al meer dan 37000 bezoekers in de maand mei of op onze facebookpagina, en het heeft er de schijn van dat we zelfs koninklijke volgers hebben.

In dit verslag een voorwoord/column van Kester Freriks, schrijver van de ooievaar.

Ook dit jaar zochten we het hoger op:

En 28 juni reikten we de pluim voor biodiversiteit uit aan Dhr W.v.d.Veen.

‘De ooievaar als symboolvogel’

De natuur verandert onophoudelijk en veel sneller dan de meeste mensen denken. Bij ontwikkelingen in de natuur denk je al snel aan eeuwenlang durende evolutie of veranderingen die zo langzaam gaan, dat je ze in een mensenleven niet of nauwelijks waarneemt.

Dat is de laatste decennia behoorlijk veranderd en iedereen is er getuige van. De wolf is terug in Nederland, geheel op eigen kracht. Ook bever en otter zijn weer nieuw in onze contreien. Er leven meer sperwers in de binnenstad van Amsterdam dan in de buitengebieden. De mus neemt helaas in aantallen af. Klimaatverandering en vooral de toenemende uitbreiding van de stedelijke bebouwing eisen aanpassingsvermogen van dieren. Een van de meest spectaculaire natuurverschijnselen is de terugkeer van de ooievaar in ons land, mede te danken aan de herintroductie onder meer in ‘It Eibertshiem’ en veel meer stations verspreid over ons land.

Het is winter, en wie zou denken dat de ooievaars nu ook uit beeld zijn verdwenen komt bedrogen uit. Meer dan ooit zijn de zogenaamde ‘winterooievaars’, zoals ik ze noem in mijn boek *De ooievaar* gesprek van de dag. Het valt mensen echt op dat de prachtige zwart-witte weidevogel met zijn felrode snavel en poten in de koude maanden hier te vinden is. ‘Waar leeft hij van?’ En: ‘Hoe doorstaat hij ijs en sneeuw?’

Het is mooi dat mensen zich dat afvragen, en het doet me ook goed. Empathie jegens de natuur en vooral het stellen van de juiste vragen zijn van wezenlijk belang voor natuurbescherming en -herstel. Het valt me zo vaak op dat meningen sneller zijn dan feiten. Onbevraagd kijken naar de natuur, zien wat de dieren doen, hoe vogels zich bewegen, welke tactieken ze hebben ontwikkeld om toch al die bedreigingen te weerstaan, dat is toch de essentie van natuurbeleving.

Het was opmerkelijk ooievaarsjaar, 2023. Na vier jaar lang intensief studeren op de vogel, reizen maken naar de ooievaarsbolwerken in Zwitserland en de Elzas, naar Gibraltar om zijn trek over de Middellandse Zee te aanschouwen en tal van andere plekken in binnen- en buitenland verscheen dit jaar van mijn hand de vogelmonografie over deze vogel. Het was mijn bedoeling dat de ooievaar een mooie, eervolle plek zou krijgen in de Nederlandse vogelliteratuur maar ook als kroonjuweel van ons Nederlandse weidelandschap. Toen de ooievaar in de jaren zestig en zeventig uit het landschap verdween, waren veel vogel- en natuurliefhebbers geschokt door deze teloorgang. De ooievaar is, dankzij zijn zichtbaarheid, een symboolvogel: gaat het slecht met de ooievaar dan gaat het slecht met de natuur in het algemeen. Het lijkt nu onvoorstelbaar, maar de ooievaar in de jaren zeventig volkomen afwezig. Mijn

eerste ooievaars zag ik pas in Hongarije, in 1980, onderweg naar het Balatonmeer. In Nederland pas enkele decennia later.

De wonderbaarlijke comeback van de vogel spreekt tot de verbeelding. Nu gaat het goed met de ooievaars, ze broeden op tal van bijzondere plekken, steeds meer ook in bomen waar ze geheel zelfstandig hun nest bouwen. Maar ook vinden we hun nesten op portalen van hoogspanningsmasten, zelfs boven de snelweg en spoorrails. Dit kan natuurlijk gevaar opleveren, ook voor de vogels zelf. Maar het geeft wel aan hoe inventief ze zijn.

Het mooie van het schrijven van een boek, zoals over de ooievaar, is dat je niet alleen de vogel beter leert kennen, door veel over hem te lezen en hem goed in zijn biotoop te bestuderen. Ook leer je de mensen kennen achter de vogel: degenen die nog altijd zorg dragen voor ooievaars in de buitenstations, de liefhebbers, de vogelbeschermers, de verzorgers van de vogelopvang. Dat levert een aantal waardevolle ontmoetingen op met onvergetelijke herinneringen. Dan blijkt eens te meer hoe mens en vogel zijn verweven met elkaar, hoe de ooievaar vanouds en nu nog steeds verbonden is met de mensen die hem een warm hart toedragen. Hiermee is een boek over de ooievaar tegelijk óók een boek over de mens en zijn goede omgang met de natuur; in een land als Nederland is dat van wezenlijk belang.

Kester Freriks: *De ooievaar*. Uitgeverij Atlas Contact.

Resultaten 2023.

De resultaten in het afgelopen jaar waren uitstekend en onze ring-dag op 9 juni was dan ook een groot succes.

In Earnewâld zaten een 25 nesten en er waren 9 juni nog een 40 jongen waarvan we een 30-tal konden ringen.

In de regio Beetsterzwaag (vanaf Drachten tot en met Terwispel) zitten de laatste 5 jaar steeds zo tussen de 55 tot 60 nesten en nu waren er daar nog 105 jongen en daarvan hebben we er 80 kunnen ringen.

Met in totaal ruim 140 jongen hebben we in onze regio dus een prima resultaat en we moeten terug naar 2018 om eenzelfde soort uitkomst.

Landelijk streven we altijd naar een gemiddelde van 2 jongen per nest en in 2021 kwamen we op bijna 1 jong en in 2022 op 1,2 en dit jaar komen we op 1,8 jong en dat is een mooi resultaat.

Verder hebben we deze dag er kunnen genieten van het prachtige weer en de vele fraaie boomnesten. Het summum was op dat moment natuurlijk wel het mooiste dak van Nederland met 6 nesten op de boerderij in Lippenhuizen. (Op de voorste schoorsteen zitten 2 nesten)

Het aantal nesten in Fryslân neemt gestaag toe, maar in de wat grotere kernen zoals Earnewâld, Tietjerk en Beetsterzwaag is het aantal paren de laatste 5 jaar vrij constant. Maar het aantal wat meer solitaire nesten stijgt wel langzaam. Zo zien we in Oranjewoud al een 7-tal nesten en bijvoorbeeld in Buitenpost waar al jaren 2 waren zijn er nu ook 3. In heel Fryslân schatten we het aantal paren nu rond de 170. In Nederland ligt de schatting tussen de 1600 tot 1700 broedparen.

Buitenpost nest 3.

Boer van de toekomst.

Evenals vorig jaar hebben we ook in 2023 een pluim ingezet in het kader van de inzet van een agrariër om te komen tot een kruidenrijker grasland. Want de vele pioniers welke er ondertussen zijn, laten zien dat natuur, landschap en boerenpraktijk prima samengaan. En die overtuigingskracht biedt kansen in het maatschappelijke veld. Op 28 juni hebben we daarom Dhr. W v.d. Veen uit Nijega de 2500€ uitgereikt die wij beschikbaar hadden gesteld voor het specifieke weidevogelbiotoop met een rijke biodiversiteit. Het gehele ecosysteem waar de ooievaar gebruik van maakt wordt hiermee versterkt.

Van links naar rechts, W. Hooghiemster, W.v.d. Veen en F. Jelsma.

We zijn dan ook erg benieuwd naar de verdere stappen in, wat we al lange tijd de landbouwcrisis noemen, vooral nu het politieke krachtenveld volkomen is gereorganiseerd.

Een ander aandachtsgebied.

In combinatie met It Fryske Gea hebben we in 2015 ook onze pijlen gericht op de roerdomp. En die inzet lijkt ook erg succesvol te zijn als je kijkt naar het aantal roerdampen wat in de regio van Earnewâld wordt waargenomen. Sovon schat het aantal broedparen aldaar boven de 25 en dat is geweldig. De ruim 30.000 stekjes aan-gepland waterriet vallen niet op maar het karakteristieke geluid van de roerdomp des te meer.

In het nieuws.

We hebben vanaf onze oprichting in 1980 ook altijd het doel gehad om de ooievaar te promoten en dat is met name in 2023 uitstekend geslaagd. De schrijvende pers weet ons gelukkig altijd goed te vinden en ook radio en tv komen met enige regelmaat langs. Dit allemaal om de bekendheid van de ooievaar te vergroten maar ook vooral om ervoor te zorgen dat iedereen geniet van deze bijzondere vogel. En gelukkig is de ooievaar een graag geziene gast in heel ons land en ook ver daarbuiten. Dat valt elke keer weer op via de reacties welke we krijgen richting onze website www.ooievaars.nl Ook dit jaar was de toestroom weer fantastisch en zagen we bijvoorbeeld alleen al in mei meer dan 37500 bezoeker op de site en ook de webcam wordt heel trouw bezocht. Voor onze facebook pagina geldt dat er een grote schare volgers is en dat de belangstelling echt wereldwijd is.

In 2023 heeft het er zelfs de schijn van dat we koninklijke volgers hebben, mogelijk gaat het om HM-koningin Maxima of ZM-koning Willem Alexander of 1 van de prinsessen. Want de schrijver van dit verslag ontving op 26 april een ridderorde en 1 van de argumenten daarvoor was de inzet van de schrijver voor de website en FB-pagina. Maar hoe zou ZM-koning Willem Alexander daar weet van hebben? Er moet dus wel een koninklijke volger tussen die 145.000 op FB zitten zou je denken.

In ieder geval blijven de ooievaars in de lucht en op ons netvlies en dat is de bedoeling.

Wie dit jaar ook een belangrijke bijdrage leverde aan de bekendheid van de ooievaar is natuurlijk de schrijver van het boek De ooievaar, dhr. Kester Freriks.

Freriks heeft het over de heraut van het voorjaar en over de mascotte, sinds de middeleeuwen, van de stad Den Haag. Een zeer lezenswaardig boek, zowel voor diegene welke nog niets weten van de ooievaars danwel voor diegene welke zeer thuis zijn in de materie. Want ook voor die groep zit er een schat van gegevens in. Want dat ooievaars vooral leven van regenwormen en muizen wisten we al maar dat ze per dag 2600 kilojoules nodig zijn, kan dan wel weer nieuw zijn. En oh opportunisme, het menu kan ook aangevuld met de exoot zoals de Amerikaanse rivierkreeft. En dan even over het verenpak, van de kleinste donsveren tot de arm-en hand-of slagpennen en dekveren, geen millimeter van de ooievaar is niet bedekt, behalve dan poten en snavel. En al met al telt het verenpak dan ongeveer 25.000 veren.

Kortom ik heb er erg van genoten en het boek wordt voor mij ook bijzonder omdat er uiteraard ook veel historische gegevens in staan. En ook omdat ik er zelf vaak in voor kom wordt het lezen echt anders, maar dat terzijde. Een echte aanrader dus, te vinden in elke boekhandel.

Dhr. Freriks bij mij thuis in Boazum.

En natuurlijk waren we bij de presentatie van zijn boek in Amsterdam.

Tot slot, hopen we dat 2024 weer een mooi jaar wordt waarbij eenieder kan genieten van de natuur, van vogels en van de ooievaar in het bijzonder.

Januari 2024, It Eibertshiem/ooievaars.nl (© alle foto's H. Folkertsma)

